Вә'дә верәндә

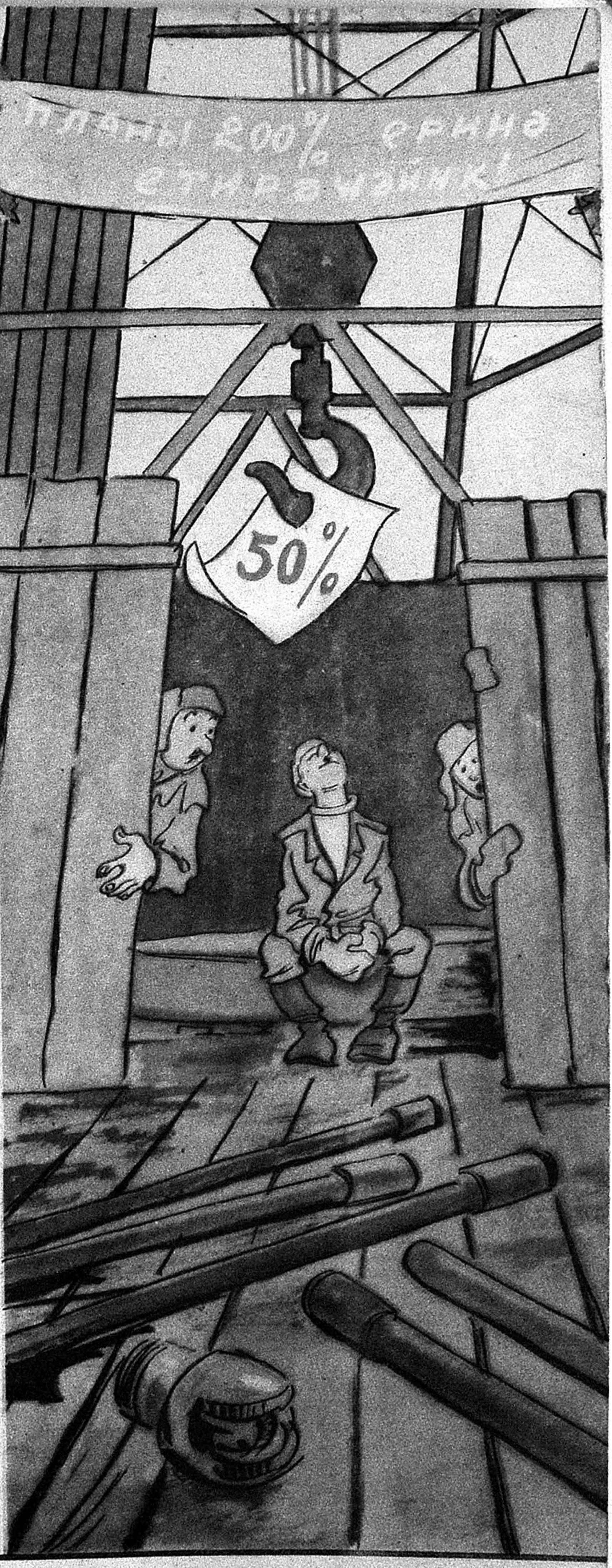

. . .еринә етирәндә

КИРПИ

№ 6 (90) „КОММУНИСТ" гәзетинин нәшри. 5 ИЛДИР ЧЫХЫР, гиймәти 1 м. 50 гәп. БАКЫ, МАРТ **1956**

MOLLA NƏSRƏDDIN

ملا نصر الدين

„Молла Нәсрәддин“ журналынын чыхмасынын әлли иллийи әрәфәсиндә.

Рәссам Ә. ӘЗИМЗАДӘ

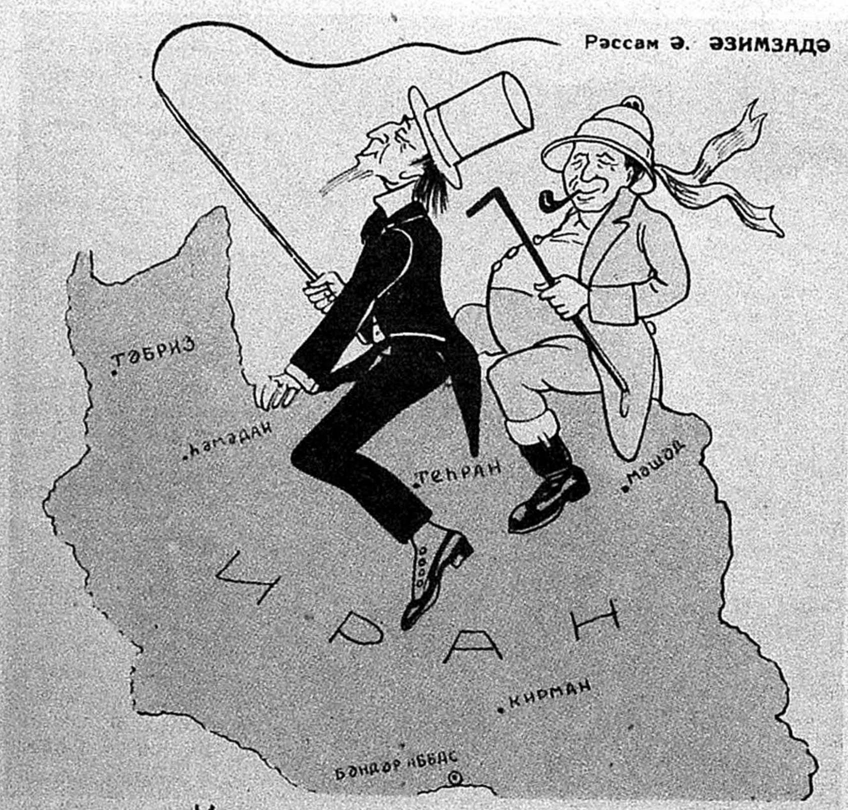

Иран халгынын ени миникләри

1925, № 25

ГОГОЛ

(*Бир парча*)

Бу ахыр вахтларда чәми мүсәлман гәзетләриндә мүсәлман гардашларын көзүнә бир белә сөз саташыб: Гогол.

Инди мүсәлман гардашлар охуюб билдиләр ки, Гогол бир мәшһур рус язычысынын адыдыр. Билдиләр ки, бу язычы йүз ил бундан ирәли анадан олуб, билдиләр ки, мәзһәкәнәвисликдә бу шәхсә бәрабәр Русияда һәлә бир кәс тапылмайыб, билдиләр ки, Гоголун хидмәти рус мәтбуатына вә рус милләтинә о дәрәчәдә олуб ки, мәрһумун доғулмағынын йүз иллийини Русияда кәндләрдә дә мужикләр эшидибләр.

Инди дә мәним фикримә бир белә шей кәлир: сөз йох, Көчәрли чәнабларынын ачыг вә мә'налы мәгаләләриндән, Үзейир чәнабларынын ширин тәрчүмәләриндән вә гейри язычыларымызын Гогол барәсиндә вердикләри мә'луматдан охучуларымыз һәмин язычыны бир нөв таныдылар вә бәлкә яхшы таныдылар.

Амма мән буну истәйирәм дейәм ки... мәгалә саһибләримиз бирчә шейи яддан чыхарыблар: бирчә буну яддан чыхарыблар ки: Гоголун барәсиндә яздыглары мәгаләнин башында кәрәк бир белә «хәбәрдарлыг» эләйәйдиләр ки: «Эй мүсәлман гардашлар, йүз ил бундан габаг Русияда бир шәхс анадан олуб вә рус мә'мурларынын барәсиндә бир элә комедия языб ки, ону инди дә адам охуянда элә билир ки, Нахчывана, Шушая вә бүтүн Гафгаз кәндләринә вә балача шәһәрләрә һөкумәт тәрәфиндән «ревизор» кәлир.

Молла Нәсрәддин

„Молла Нәсрәддин“ 1909, № 14

СӨҺБӘТ

ГУРБАНАЛЫ—Каблайы Һүммәтәли әми! Бу ил экин әкмәйиб өзкә адамлара муздурлуг эләйирсән? Һеч олмаса сәнин ки, бир иллик азуғән чыхарды?

КАБЛА ҺУММӘТӘЛИ—Ах! Ай Гурбаналы! Нә гоюб нә ахтарырсан? Әкәр мәним еримин мәдахилин ярысыны да мәнә версәләр нәинки бир ил, бәлкә ики-үч иллик азуғәм чыхар. Мәкәр билдир көрмәдин ки, наинсафлар мәни өзләринә борчлу эләдиләр? Һәмд олсун аллаһа ки, әл-аягым сағдыр, енә бир нөв муздурчулуг эдиб доланырам.

ГУРБАНАЛЫ—А киши! Бах, сәнә хәбәр верирәм ки, бу бәй илә һеч яна кетмә! Әкәр чағырса да, дейилән нахошам. Языгсан, бәй сәни дә удузар.

КАБЛАЙЫ—А киши! Нә сөйләйирсән? Адамнан да гумар ойнарлармы?

ГУРБАНАЛЫ—Языг киши! Элә фикир эләйирсән ки, рәиййәт дә адамды? Әлбәттә адамдан гумар ойнамазлар, амма, рәиййәтдән ойнарлар! Бәс срағa күн эшитмәдин ки, бизим кәнддә бәй нөкәрин удузуб?

КАБЛАЙЫ—Гурбаналы! Йә'ни доғру дейирсән?

ГУРБАНАЛЫ—Ахундун охудуглары һаггы, доғру дейирәм. Габагча бәй вар юхуну удузур, сонра пулу чатмадыгда нөкәри вурур гумара, һәриф дә кәлиб япышыр нөкәрин гулағындан ки, аған сәни мәнә удузуб, бир ил кәрәк мәнә гуллуг эләйәсән.

ӘКИНЧИ

„Молла Нәсрәддин“ 1911, № 29

БАКЫ МҮХБИРИМИЗДӘН

Бу күн сәһәр поезди илә Османлыдан налож васитәсилә көндәрилән «Көһнә әдәбийяты» Бакы язычыларынын бир паралары тәһвил алдылар. Сабаһ бөлүшәчәкләр.

* * *

Бакылылар гәрар гойдулар ки, бундан сонра карт ойнаянда «янды нахыш» оюнунун әвәзинә өзкә бир оюн ойнасынлар.

* * *

Дүнән кечә Бакы дөвләтлиләри, «Нәшр маариф» чәмиййәти үзвләринин кәндләрдә мәктәб ачмалары мүнасибәтилә «Казино» ресторанында үзвләрин сағлығына он едди мин манатлыг ички мәсрәф эләдиләр.

ТӘЗӘ ДӘМДӘМӘКИ

„Молла Нәсрәддик“ 1912, № 5,

ТИЧАРӘТ ХӘБӘРЛӘРИ

— Аға Мирзә Вәли, һара кедирсән?

— Кедирәм Бакыя бир аз хрид эләмәйә.

— Хридин нәдир?

— Тәзә хәбәр эшитмәйибсәнми? Бурая Петербургдан Пуришкевич тәрәфиндән бир адам кәлиб, бир нечә вагон сөйүш хрид эләйәчәк, бу ил Думада лазымларыдыр, инди мән кедирәм Бакыя, Губа мейданындан бол-бол сөйүш хрид эләйиб кәтириб сатачағам Пуришкевичин адамына.

—Әчәб ахмаг адамсан, даһа Бакыя нийә кедирсән?

— Бәс һара кедим?

—Элә бурадача, әлини сал чибинә он гәпик вер, ал ики дәнә Бакыдан кәлән мүсәлман гәзети. Бакынын Губа мейданынын, Тифлисин Шейтан базарынын сөйүшләри, тамам мүсәлман шәһәрләринин тәкфири, һамысы о гәзетләрдә, нечә вагон сөйүш истәсән олардан чәм элә, апар сат, сән мәнфәәт элә, о кишинин дә иши дүзәлсин.

ӘГРӘБ.

„Молла Нәсрәддин“ 1911, №34

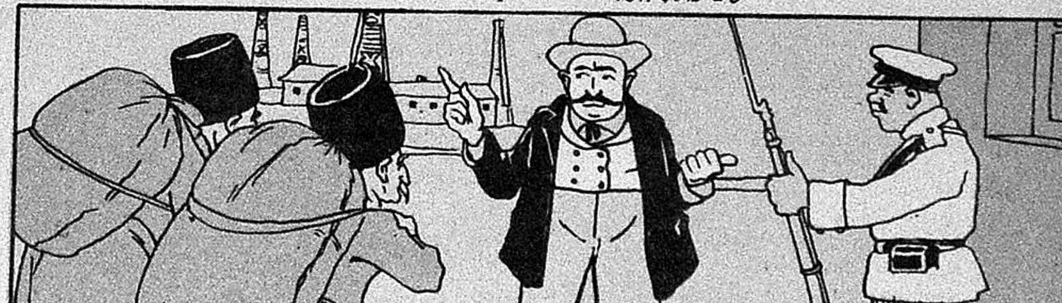

ФӘҺЛӘЛӘР:—Ай хан, аман күнүдүр. Биз дә сәнин кими мүсәлманыг. Гышын бу союғунда бизи салма байыра.

ҺҮСЕЙН ХАН:—Мән мүсәлман-зад билмәнәм, һәмшәһри нәдир, мәвачиб үстә бунт эләди нәдир, өзүм хан. янымда да салдат, көр сизин башыныза нә оюн кәтирәчәйәм.

1906, № 11

Бош һай-күй

Кечән ил гышда бир күн әт вә сүд мәһсуллары сәнаеи назири С. Шәрифов йолдашын кабинетиндә ишләр яман гызышды. Сакит кабинет бирдән дөйүш штабына дөндү. Гапы даянмадан ачылыб-өртүлүр, назир мүавинләри, шө'бә мүдирләри, катибләр, кур'ерләр кириб чыхырдылар.

Назир янындакылара мүрачиәт эдиб деди:

— Дүшүндүйүмүз ишдә ән мүһүм чәһәт, тәшәббүсү әлимизә алмагдыр. Өз шәртләримизи билдирмәли, эһтият гүввәләри ишә салараг габаг чәркәләрә чыхмалыйыг.

Назирин сөзләринин мә'насыны анламаян апарат ишчиләри бирағыздан сорушдулар:

— Ахы биз кимә вә һансы шәртләри тәклиф эдирик?

— Бу күн биз Күрчүстан вә Эрмәнистан әт вә сүд мәһсуллары сәнаеи назирликләринә мүрачиәт эдәрәк дөвләт планларыны вахтындан әввәл еринә етирмәк үчүн онлары ярыша чағырырыг. Бунунла биз тәшәббүсү өз әлимизә алмыш олуруг. Шәртләримиз: мәһсулларын мая дәйәрини ашағы салмаг, хаммалдан сәмәрәли истифадә этмәк, әмәк мәһсулдарлығыны йүксәлтмәк, техники прогресси һәята кечирмәк!

Һәмин күн Бакыдан Тбилиси вә Еревана ярыш һаггында мәктублар йола салынды. Эрмәнистан вә Күрчүстан бөйүк һәвәслә ярыша гошулду. Һәр ики республиканын әт вә сүд мәһсуллары сәнаеи назирләри Чоморчидзе вә Казарян йолдашлар юбанмадан чаваб вердиләр: чағырышы гәбул эдирик вә шәртләримизи дә билдирмәйә һазырыг. Ярыш шәртләрини мүәййәнләшдирмәк үчүн һәтта Тбилисидән Бакыя хүсуси нүмайәндә һей'әти кәлди. Нүмайәндәләри Бакыда һөрмәтлә гаршыладылар, бол-бол нитгләр дейилди, бадәләр галдырылды, кағызлар имзаланды.

Ярыш иштиракчылары бир мәсәләни чох көтүр-гой этдиләр:

— Үч республиканын ярышында баш мүнсиф—арбитр ким олсун?

Шәрифов:

— Кәлин Иттифаг назирини арбитр сечәк—дейә тәклиф этди.

Бир телеграм Москвая Иттифаг назирлийинә, бир телеграм Москвадан Бакыя. Разылыг алынды.

Ярыш һаггында һай-күй бу чүр башланды.

Көрүнүр ки, бу чүр ярыш Шәрифовун ихтиярында олан бә'зи мүәссисәләрин директорларынын үрәйиндән иди. Онлар һай-күй вә тәнтәнәли нитгләр илә өз үзәрләринә өһдәчилик көтүрдүләр. Сонра исә долашыг вәзиййәтдән чыхыш йолу ахтармаға башладылар.

Бакы сүд фабрикинин директору Асланов йолдаш өһдәчилик үзрә мая дәйәрини милйон ярым манат ашағы салмаг лазым кәлдийини билдикдә план шө'бәси рәиси Абрамованы янына чағырды.

— Бу, һеч дә балача мәбләғ дейил,—деди.—Бизим назирлик эһтият гүввәләрини ишә чәлб этмәйи тәләб эдир, биз бу чүр гүввәләри һарадан тапаг?

План шө'бәсинин рәиси өз директоруна тәсәлли верди:

— Горхмайын, бу дөйүшдә бизим һайымыза чатан тапылар. Мәсәлән, буз...

— Буз? —дейә директор план шө'бәси рәисини һейрәтлә көздән кечирди.— Буз бизим һайымыза нечә чата биләр?

— Әмәлли-башлы чатар, йолдаш директор! Бизим тәсәррүфатда бузсуз бир аддым ирәли атмаг мүмкүн дейил. Сүдү дондурмаг үчүн буз лазымдырмы? Лазымдыр. Яғы сахламаг үчүн буз лазымдырмы? Лазымдыр. Сметан үчүн буз лазымдырмы? Лазымдыр. Планда бузун гиймәтини юхары көстәрәрик, сүд үчүн 20 мин манат әвәзинә 86 мин манат, яға 25 мин әвәзинә 48 мин манат вә саирә. Беләликлә, «буз» маддәси үзрә биз 164 мин манат эһтият яратмыш оларыг. Илин ахырында бу мәбләғи «гәнаәт» кими гәләмә верәрик, баша дүшдүнүзмү?

— Сиз даһисиниз—дейә директор севинәрәк онун әлини сыхды.—Анчаг бундан «Фатыя туман олмаз». Һәлә милйон ярыма чох вар. Биз енә дә өзүмүзә көмәк тапмалыйыг.

— Көмәк? Йол, нәглийят—мәкәр бунлар дадымыза чатмаз? —План шө'бәсинин рәиси һәвәслә чаваб верди.—Мәсәлән, биз һесаба язарыг ки, 1.200 тон сүдү районлардан Бакыя еритмәлийик, бунун үчүн филан гәдәр хәрч лазымдыр, амма бу сүдү элә районларда сатарыг. Олдуму? Кағыз үзәриндә малы бир ердән о бири ерә көндәрмәйә нә вар? Беләликлә «нәглийят» маддәсинә ярым милйон манат хәрч дахил эдәрик. Илин ахырынадәк мая гиймәтинин ашағы салынмасында бу ярым милйон манат бизим әлимиздән тутар.

Директорун кабинетиндә чөткәнин ашыглары хейли таггылдады. Нәглийят, яначаг вә башга хәрчләр һесабына хейли рәгәм уйдурулуб плана дахил эдилди.

Бакы марожна фабрикинин рәһбәрләри сүд заводу рәһбәрләринин йолу илә кедәрәк:

— Биз мәкәр онлардан ачизик?—дедиләр.—Онлар артырыр, биз дә артырарыг. Гой бизим фабрикдә дә кечичи байраг әссин, бизә дә пул мүкафаты версинләр.

Марожна фабрикинин рәһбәрләри дедикләри кими дә этдиләр, яначаг хәрчини дүз йүз мин манат галдырдылар вә мааш фондуну артырдылар. Бакы яғәридән заводунун рәһбәрләри өзләрини марожна фабрики рәһбәрләриндән дә гочаг көстәрмәйә чалышдылар. Завод учуз газ ишләдийи һалда, онлар планда яздылар ки, завод одунла ишләйир вә «мая гиймәтини» он минләрлә манат галдырдылар ки, илин ахырында ашағы салсынлар.

Бакыда әт вә сүд мүәссисәләриндә баш верән бу «ихтираларын» хәбәри дағлары ашыб, дәрәләри кечиб Кировабад, Халдан вә Тавус яғ заводларына чатды. Бу заводларын рәһбәрләри дә бакылыларын тәчрүбәсиндән истифадә эдиб, мазутла ишләйән заводларын яначаг хәрчини одунла һесабладылар вә беләликлә «гәнаәт» үчүн хейли мәбләғ далдая вурдулар.

Илин ахырында назир Шәрифов йолдаш өз план-малиййә шө'бәсинин рәиси Бабаханова мүрачиәт эдәрәк:

— Бизим мүәссисәләрдә ярыш нечә кедир?—дейә сорушду.—Истеһсалат командирләри яхшы чалышырлармы?

— Кефиниз истәдийи кими, лап мө'чүзә көстәрирләр. Яман гызышыблар?

— Нәдән гызышыблар? Союгдан?

— Бәли, ялныз Азәрбайчан яғ сәнаеитрестиндә «дондурма» маддәси үзрә һесаба бир милйон маната гәдәр хәрч дахил эдилиб, анчаг айда һеч он мин манат да хәрчләнмәйиб. Ихтирачылыг фикри күндән-күнә инкишаф эдир.

— Демәк галибиййәт яхындыр. Көстәричиләримизи Москвая хәбәр верә биләрик?

— Тәләсмәк нәйә лазымдыр!—Бабаханов чаваб верди.—Бүтүн ил мүддәтиндә, аллаһа шүкүр, ярыш барәдә биздән бир кәлмә сорушан олмайыб, биз дә һеч кәси нараһат этмәмишик. 1956-чы ил март айында балансы гуртарырыг, көстәричиләр мейдана чыхар.

Һагвердиевин «Диш ағрысы» һекайәсини охуянлар орада бир эпизоду хатырламая билмәзләр: тачир диш һәкиминин янына кедиб дишинин чәкилмәсини хаһиш эдир. Һәким бунун үчүн 50 гәпик зәһмәт һаггы истәйир. Тачир 20 гәпик верир. Һәким разы олмур. Бу заман тачир һәкимә кәләк кәлир. Һәким тачирин ағрыян дишини чәкәндән сонра о, һай-күй салыр ки, ай аман сән мәним сағ дишими чәкмисән, һәким онун икинчи дишини дә чәкмәйә мәчбур олур. Тачир бу йолла она үчүнчү дишини дә чәкдирир вә сонра севинир ки, 50 гәпийә үч диш чәкдирмишдир вә дишин бири она он едди гәпикдән дә учуз баша кәлмишдир.

Әт вә Сүд Мәһсуллары Сәнаеи Назирлийи рәһбәрләри мая гиймәтини ашағы салмаг үчүн өзләрини алдадаркән һәмин тачирә охшамырлармы? Сосялизм ярышыны чидди сурәтдә тәшкил этмәк әвәзинә бу чүр бош һай-күй салмағын кимә хейри вардыр?!

ӘВӘЗ САДЫГ.

Рәссам З. КӘРИМБӘЙЛИ

— Гонаглар чыхыб анамы бурада көрсәләр, яхшы олмаз.

— Эһ, эйби йохдур, дейәрик гуллугчумуздур.

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

1925

ПАВЕЛ ШАДУР

ШИРИН РОМАНЫ

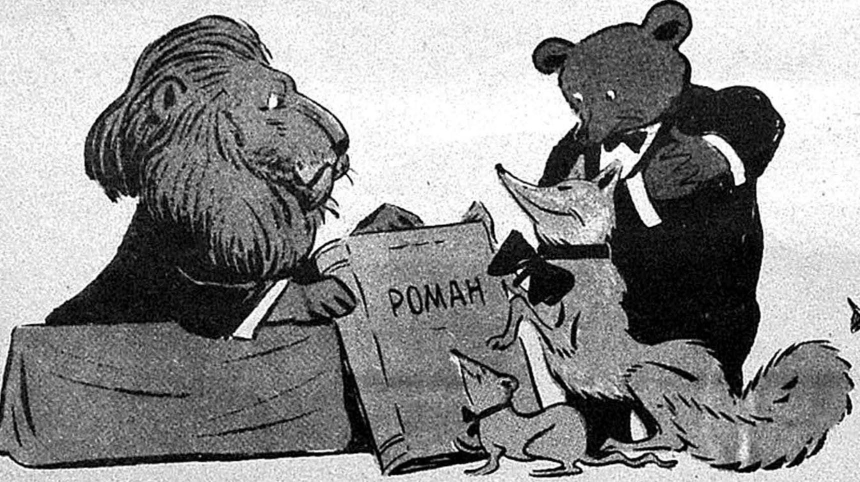

Шир деди, язмышам тәзә бир роман,
Мүзакирә эдәк, вар онда нөгсан.
Кәлди бүтүн достлар,
сәсләр учалды,
Биринчи сөзү дә Шир өзү алды:
—Үзкөрмәк, ялтаглыг бизә ярамаз!
Мәни тәнгид эдин—деди—һүнәрлә.
Чүнки романымын нөгсаны чохдур,
Ону дүзәлдәрик дүз тәнгидләрлә.
Лап элә мән өзүм дейим бу башдан—
Нөгсаны көстәрмәк—доғрусу хошдур—
Өзүм дә романда бир чүмлә тапдым
Ки, онун веркүлү гоюлмамышдыр.
Позараг сүкуту Айы бу заман
Сөйкәниб күрсүйә бағырды бар-бар:
—Мән дә охумушам һәмин романы,
Сөз йох ки, бир сыра гейдләрим вар.
Бу роман доғрусу хошума кәлди,
Дили чох садәдир, һәм дә көзәлди.
Тәкрар эләйирәм фикрими бир дә
Бәли, образлыдыр, садәдир дили.
Еканә нөгсаны будур романын:
Ялныз бир чүмләдә чатмыр веркүлү.
Сонра Түлкү галхды:
—Ичазә верин,
Кәскин олачағам бир гәдәр дүзү.
Чүнки... Лап әввәлдән ачыг демәйә,
Тәнгидә чағырды бизи Шир өзү.
Айы чох юмшаг деди нөгсаны:
Лап элә веркүлү көтүрәк енә:
Кәлин ачыг дейәк, намусла дейәк,
Ахы гоюлмамыш веркүл еринә!
Сонра да Сычовул аяға дурду
О да өз нитгини бу саяг гурду:
— Лап биринчи дәфә охуян заман
Чох айдын көрдүм ки, яхшыдыр роман,
Кирпидән сорушун—узагда дейил.
Лакин әсас нөгсан... веркүлдүр, веркүл!
Кирпи деди:-Сизә ачыг дейим мән
Әл көтүрүн белә гуру тә'рифдән.
Әкәр доғрусуну десәк мүхтәсәр
Садәчә олараг... зәифдир әсәр.
Бурда нә характер, нә сүжет... наһаг...
Мән сүбут эдәрәм фикрими...
Анчаг—
Кирпинин сөзүнү кәсдиләр һаман.
***
Сәһәри сатыша чыхды бу роман.

Тәрчүмә эдәни Ә. КҮРЧАЙЛЫ.

Рәссам НӘЧӘФГУЛУ

Белә һаллар да олур

„Чырпышдырма" суитасы

СҮМҮКСҮЗ БАЛЫГ БАЛОҒЛАН

Балоғлан Зейналов Хачмаз вағзалында вагондан дүшәндә көзләринә инанмады. Дәстә-дәстә адамлар перронда сәф чәкиб онун көрүшүнә мүнтәзир даянмышдылар. Әлиндә күлчичәк дәстәси вә һәдиййә тутанлар да вар иди. Балоғлан чамаата бахыб көзләрини дөйәндә, район истеһлак кооперасиясынын тәфтишчи-тә'лиматчысы Һүсейнов габаға чыхыб данышмаға башлады:

— Сән эй бизим бәрәкәтли Хачмаз торпағына гәдәм гоян мүһасиб Балоғлан йолдаш!.. Ичазә вер Хачмазын мағаза мүдирләри, сатычылары, буфетчиләри вә тичарәт системинин мүһасибләри адындан сизә саламлар етирим!..

Балоғлан Зейналов Һүсейновун әлини сыхыб:

— Әзизләрим,—деди.—Мән сизә дейән кими абырлы-башлы данышa билмирәм. Мәнимки чоткадыр—һагг-һесаб, амма енә бир-ики кәлмә сөз демәк истәрдим... Әзизләрим, мән бир сүмүксүз балығам, мәндән хатирчәм олун, һамы мәндән хейир апарачаг. Дәймә мәнә, дәймәйим сәнә. Әл-әли юячаг, әл дә үзү. Амма бир даш алтда, бир даш үстә.

Балоғлан Зейналов нитгини битириб адамларын гаршысындан кечиб район мәркәзинә доғру аддымлады...

Балоғланын белә дәбдәбәли гаршыланмасы сәбәбсиз дейил. Хачмазын тичарәт системиндә өзүнә юрд салан бә'зи әлиәйриләр Балоғланын иш үсулундан хәбәрдар идиләр.

Әввәла ону дейәк ки, Балоғлан Зейналов мүһасибат ишиндә сүмүк сындырмыш оғландыр. Сийәзәндә, Бәрдәдә, Әли Байрамлыда онун элә һагг-һесаблары олуб ки, һеч һагг-һесаба кәлмәз. Амма онун әмәлләринин лап әмәллиси Мәрәзәдә баш вермишдир. О, бурада истеһлак кооперасиясында баш мүһасиб вәзифәсиндә ишләдийи отуз ай мүддәтиндә элә ишләр тутуб ки, башга фырылдагчылар һеч ону отуз илә тута билмәздиләр. Зейналов дост-ашнасыны башына йығыб истеһлак кооперасиясынын малыны хымыр-хымыр элә ашырыб ки, һагг-һесаб анчаг дәфтәр-кағыз үзәриндә дүббәдүз олмушдур.

Кооперасиянын зәрәри бирчә милйону өтәндә исә Азәриттифаг дуюг дүшмүш, йохлама-йохлама үстүндән башламышдыр.

Амма Балоғлан элә кечән оғлан дейил. Сағ олсун мәркәзи идарәдәки достлары... Мүфәттишләр бирчә дәфә көзүнү юмуб ачанда, Балоғлан Хачмаз истеһлак чәмиййәтинин баш мүһасиби тә'йин эдилмишдир.

О, бурада тәфтишчи-тә'лиматчы Һүсейновла көмәкләшиб ишләри элә гуруб ки, нә тичарәт ишчиләри инчийибләр, нә дә өзләринин чиби бош галыб. Шиш дә янмайыб, кабаб да...

Бир дә көрүрсән ки, Һүсейнов бөйүк бир мағазаны тәфтиш эләди вә акт язды ки, чәми-чүмләтаны доггуз манат сыфыр үч гәпик әкәр-әксийи вар. Зейналов да онун актыны тәсдигләйиб дәркәнар гоюр ки, «тәфтиш гызыл кимидир, бәрәкалла!..». Сонрадан икинчи мәчлис гурулур, кәлир һесаба вурулур, һәр кәс өз пайыны көтүрүр, һамынын кефи дурулур... Бу яхынларда Балоғлан Зейналовун ишләри енә дүйүнә дүшмүшдүр. Мәрәзәдәки комедиянын бири дә бурада башланмышдыр. Дүз үч ай долашыг һагг-һесаблары тәфтиш эдәндән сонра мә'лум олмушдур ки, райпонун ики йүз мин манат пулу Балоғланын рәһбәрлийи илә исраф олунмушдур. Кооперасияя дәймиш үч йүз гырх алты мин манат зәрәр исә райпонун мәнфәәти һесабына силинмишдир.

Бу чүр долашыг һагг-һесабын сәбәбләрини баш мүһасиб Балоғландан сорушанда о, башыны гашыйыб дейир:

—Азәриттифаг системиндә исрафчылыг да ади ишдир, зәрәри мәнфәәт һесабына силмәк дә. О ки, галды шәхсән мәним өз мәсәләм, азад эләйин кедим башга районда ишләйим. Нә чох Азәрбайчанда истеһлак кооперасиясы, мән дә ки, бир сүмүксүз балығам...

А. БАҒЫРОВ,
О. МИРЗӘЕВ.

САТЫЧЫ МАҺНЫСЫ

Бә'зи тичарәт ишчиләринин дилиндән

Сатычыям әйрилийи хошларам,
Һәр чәкидән бир гәдәр дашбашларам.
Сөз десәләр, мин бир шәрә башларам.
Дүзлүк нәдир, дүшмәйирәм мән баша.
Чүнки әлим өйрәнибдир дашбаша.

Тәһсил, савад көрмәмишәм мән һәрчәнд,
Мағазиндә өйрәнмишәм хейли фәнд.
Сатдығым нә? Яры кағыз, яры гәнд.
Дүзлүк нәдир, дүшмәйирәм мән баша.
Чүнки әлим өйрәнибдир дашбаша.

Мөһтәкирлә әлбир оллам хәлвәти,
Тән бөләрик һәр газанчы, дөвләти.
Бу сәнәтдә газанмышам шөһрәти.
Дүзлүк нәдир, дүшмәйирәм мән баша.
Чүнки әлим өйрәнибдир дашбаша.

Өз ишимдә һеч олмарам мән нашы,
Мүфтә дүшәр эвин ашы, бозбашы,
«Сахлаярам» досту, гоһум, гардашы.
Дүзлүк нәдир, дүшмәйирәм мән баша.
Чүнки әлим өйрәнибдир дашбаша.

«Көзүбағлы» милисләрлә мән варам,
Яхшы малы дал гапыдан йолларам,
Мүфәттиши яғлаярам, товларам.
Дүзлүк нәдир, дүшмәйирәм мән баша.
Чүнки әлим өйрәнибдир дашбаша.

Ҹавад ҸАВАДЛЫ.

Рәссам Һ. ҺАГВЕРДИЕВ

— Һөрмәтли мүфәттиш, йолдан кәлмисиниз, әввәлчә ейиб динҹәлин, сонра ишә башларсыныз.

ГЫЗЫЛ КИМИ СӨЗ

«Молла Нәсрәддин» журналынын нәшрә башланмасынын 50 иллийи илә әлагәдар олараг, дил-әдәбиият мүәллими Мүрсәлзадә мәктәбдә хүсуси мә'рузә этмәли иди. О, мә'рузәйә һазырлашмаг үчүн чохлу китаб охуду, гәзет вә журналлара бахды, гейдләр әләди вә нәһайәт конспектини тутмаға башлады.

Мүрсәлзадә чыздығы плана көрә мә'рузәсинин биринчи һиссәсиндә «Молла Нәсрәддин» журналынын редактору Ҹәлил Мәммәдгулузадәнин һекайәләриндән данышмалы иди. О, мәшһур һекайәләрин адларыны вә язылдығы илләри сыра илә бир кағызын үзәринә гейд эдирди. «Зыррама» һекайәсинә чатанда о, көрдү ки, бу һекайәнин нечәнчи илдә язылдығы она мә'лум дейил.

Мүрсәлзадә буну өйрәнмәк үчүн Азәрнәшрин 1955-чи илдә бурахдығы «IX синиф үчүн Әдәбийят» китабыны ачыб вәрәгләмәйә башлады. Мәммәд Ҹәфәр Ҹәфәров бу китабын 140-чы сәһифәсиндә язырды ки, «Зыррама» һекайәси 1907—1915-чи илләрдә язылмышдыр.

Мүрсәлзадә «чох көзәл»—дейиб мә'луматы кағыза гейд этмәк истәркән, көзү китабда енә «Зыррама» сөзүнә саташды. Охуду. Өз көзләринә инанмады. Китабын 149-чу сәһифәсиндә Мәммәд Ҹәфәр мүәллим язырды ки: «Зыррама» 1920-чи илин мәһсулудур. Мүрсәлзадә чашыб галды. Бу рәгәмләрин һансына инансын?.. Мәммәд Ҹәфәр мүәллим бир ердә белә языр, бир ердә элә. Мүрсәлзадә китабын 1956-чы илдә чап олунмуш ени нүсхәсини тапыб охуду. Көрдү ки, китабын кечән илки нәшриндә язылан рәгәмләр ени илдә дә тәкрар олунур. Конспектиндә «Зыррама» сөзүнүн габағына ири бир суал ишарәси гоюб кечди башга мәсәләләрә.

«Молла Нәсрәддин» журналынын һансы илләрдә чыхдығы вә һансы илләрдә чыхмадығыны да мүәййән этмәк лазым иди. Бу барәдә һәмин китабын 140-чы сәһифәсиндә язылмышды: «1916-чы илдә «Молла Нәсрәддин» журналы чар һөкумәти тәрәфиндән бағланыр». О, бу рәгәми дә йохламағы лазым билди. Архайын олмаг үчүн Ҹәлил Мәммәдгулузадәнин өз яздыгларыны нәзәрдән кечирмәк истәди. Журналын 1917-чи илдә чап олунмуш биринчи нөмрәсини тапды вә көрдү язылыб:

«Мөһтәрәм охучуларымыза мә'лумдур ки, журналымыз ики илдир даяныб чыхмыр».

«Ики илдир даяныб чыхмыр? —дейә Мүрсәлзадә дүшүндү вә көрдү Ҹәлил Мәммәдгулузадәнин яздығындан белә мә'лум олур ки, 1915—1916-чы илләрдә «Молла Нәсрәддин» журналы чап эдилмәмишдир.

Мүрсәлзадәни башга бир мәсәлә дә марагландырырды:—Көрәсән Ҹәлил Мәммәдгулузадә нә вахт Тәбриздә олмуш вә нә вахт Бакыя гайытмышдыр. Һәмин китабы көтүрүб нәзәрдән кечирди. Китабын 140-чы сәһифәсиндә Мәммәд Ҹәфәр мүәллим язырды ки, «1920-чи илдә Ҹәлил Мәммәдгулузадә «Молла Нәсрәддин» журналыны Тәбриздә нәшр эдир». Бир аз ашағыда исә язырды: «1920-чи илдә Ҹәлил Мәммәдгулузадә совет Азәрбайчанынын һайтахты Бакыя кәлди».

Мүрсәлзадә бу сөзләрдән шүбһәләнди. Нечә ола биләр ки, Ҹәлил Мәммәдгулузадә бир илдә һәм Тәбризә кетсин, һәм орада журнал чыхарсын вә һәм дә гайыдыб Бакыя кәлсин. Мүрсәлзадә бу ишин һәгигәтини өйрәнмәк үчүн башга китаблары вәрәгләмәйә башлады. Мәммәд Ҹәфәр мүәллимин редактә этдийи «XX әср Азәрбайчан әдәбийяты тарихи» китабынын 89-чу сәһифәсинә баханда көрдү ки, орада Ҹәлил Мәммәдгулузадәнин Бакыя 1921-чи илдә кәлдийи язылмышдыр.

Мүрсәлзадә бир мүәллифин әли илә язылмыш вә редактә эдилмиш китабларда эйни һадисәнин мүхтәлиф тарихләрдә көстәрилдийини көрәндә Мәммәд Ҹәфәр мүәллимин бир мәгаләсини хатырлады. Низами адына дил вә әдәбийят институтунун 1948-чи илдә бурахдығы «Әдәбийят мәчмуәси»нин 3-чү чилдиндә дәрч эдилмиш бу мәгаләдә Мәммәд Ҹәфәр мүәллим языр:

«Молла Нәсрәддин»и дәриндән тәдгиг этмәк, онун мәтбуатымыз тарихиндәки мөвгеини дүзкүн мүәййән этмәк мүһүм вәзифәләримиздән биридир».

— Яхшы сөзләрдир, лап гызыл сую илә язылмалыдыр—дейә Мүрсәлзадә тәсдиг этди.—Анҹаг бир шәртлә ки, язасан, әмәл дә эдәсән.

Г. МӘММӘДЛИ.

Рәссам И. СЕМЙОНОВ

Элә ки, мәтләбә чатды . . .йыхылыб ятды

БИЗИМ ДАНЫШЫГ МӘНТӘГӘСИ

Гоншумуз Фатма хала нәвәси илә, мән дә гызымла данышмаг үчүн Кировабад шәһәрләрарасы данышыг мәнтәгәсинә кетдик. Пилләканлары чыханда Фатма хала аз гала йыхылачагды, голундан тутуб ону сахладым.

— Буранын саһиби нә каһал адамдыр,—дейә арвад дейинмәйә башлады. Һеч билирсән бу пилләканлар нә вахт салыныб?

— Нә вахт салыныб?

— Мән кәлин кәлән или.

— Мән нә билим сән нә вахт кәлин кәлмисән?

Бир аз сөһбәтләшиб мүәййән этдик ки, Фатма хала 1905-чи илдә кәлиб. Демәли, бинанын пилләканлары 50 ил бундан әввәл салыныб. амма индийәдәк тә'мир олунмайыб.

Мәнтәгәйә кирдик, кассирә данышачағымыз телефон нөмрәсини яздырыб бир тәрәфә әйләшдик.

Ичәридә екә мә'рәкә иди. Кабинәләрдән һеч бириндә кимсә данышмырды, адамлар кассанын габағына йығышмышдылар. кими дейинир. кими гышгырыр. нөвбәтчи телефончу исә бунлары вечинә дә алмыр, элә анчаг чек языр, пул алыр вә телефонла киминлә исә чохлуча данышырды.

Фатма хала бир һәфтәдән бәри сүпүрүлмәйән дөшәмәйә, рәнки мә'лум олмаян диварлара, гапы вә пәнчәрәләрә бахыб һимлә мәни янына чағырды вә деди:

— Бир оху көрәк о тәмиз шүшәнин үстүндәки язы нәдир?

Дедим языблар: «Тәмизлийә рәайәт эдин!».

— Иә'ни, ким рәайәт эләсин?

— Бурая кәләнләр дә!

— Киши,—деди,—дәли олмусан, нәдир? Чамаат кәләндә өзү илә сүпүркә кәтирмәлидир? Бу бири язылары оху—дейә Фатма хала енә тәвәггә эләди.

«Байрам вә истираһәт күнләриндә хәбәрдарлыг вермәклә данышыглар ади тәриф өдәниши үзрә тәгдим эдилир».

— Бу нә демәкдир, оғул, данышыг да тәгдим олунармы? Кеч о бирини оху көрәк.

Мән о бири шишәнин үстүндәки языны охудум:

«Шәһәрләрарасы телефон мүхабираты бир дәфәлик талонла — истәнилән телефон илә кредит тәричилә фәрди истифадәли телефонла мүмкүндүр».

— Бичликлә охумурсан ки?

— Йох, нечә мәкәр?

— Бәс нийә бу чүмләнин башы бизим дилдә, ортасы молтаны дилиндә, аяғы чинчуат дилиндә язылыбдыр?

— Әлбәт элә мәсләһәт имиш!

— Бәс о юхарыда, кабинәләрин үстүндә, ердән дөрд метр һүндүрдәки язылар нәдир?

— Телефонла данышмағын гиймәтләридир.

— Бәс нийә о гәдәр һүндүрдән асыблар? Һәм дә сөзләр мунчуг кими хырдадыр?

— Истәмирләр ки, чамаат зәһмәт чәкиб, нечә верәчәйини һесабласын.

— Чан, чан! Көр чамаатын нечә гейдинә галырлар!

...Биз азы бир-ики саат көзләмәли олдуг.

Гулағымыз сәсдә иди ки, индичә бизи чағырарлар.

Бу заман дивардакы радиодан фышылты, дызылты вә хырылтыны хатырладан бир сәс гопду: «Тавост, пышто, сагштанфо, чинчин-чин, хаминә».

Һамы бир-биринин үзүнә бахды, һәр кәс өз адынын, атасынын адынын илк сәсләри илә бу сәсләр арасында бир охшарлыг ахтарырды. Бирдән ики адам чох бәрк севинмиш һалда бир-бирини муштулуглады: «Бизи чағырыр: Тавус, почта, Султанов, 2-чи кабинә».

Һамы күлдү, йорғунлуғумуз чыхды.

Сәфәрәлиев району илә данышмаг үчүн кәлмиш Әли Асланов адлы бир мүһасиб хейли көзләдийиндән өзүнү данлайырды:

— Орая зәнк этмәк әвәзинә машына миниб кәндә кетсәйдим, инди адамымы көрүб сөзүмү демишдим, саат ярымдыр көзләйирәм, бу гәдәр яхынлыгда олан Сәфәрәлиеви ала билмирәм.

— Наһаг да кетмәмисән,—дейә Хачатуров адлы бир башга вәтәндаш башына кәләни бизә нағыл этди:

— Январын 14-дә оғлумун анадан олма күнүндә Ханларда яшаян бир достумун да олмасыны истәдим. Она зәнк этмәк үчүн бура кәлдим. Дүз 3 саат көзләдим, бир шей чыхмады. Ахырда өз-өзүмә дедим: «Ай сәфеһ! Нә дурмусан. Мин «Победая», кет Ханлара, көтүр адамыны, кәл шәһәрә!». Элә дә этдим.

— Бәс сонра нә олду? — дейә Фатма хала сорушду.

— Нә олачаг, гонағымы кәтирдим, мәчлиси ачдыг, бадәләри галдырдыг, ики сағлыға ичдик, үчүнчү бадәдә зәнк эләдиләр ки, Ханларла даныша биләрсән! Дедим:

«Һөрмәтиниз чох олсун! Гонаг эвдәдир. Нә яхшы ки, мән сизә архайын олмадым... Йохса о, бүкүнкү шадлығымда иштирак этмәйәчәкди».

Фатма хала үзүнү мәнә тутуб деди:

— Кәлсәнә биз дә бу киши кими эдәк.

Мән дедим:

— Валлаһ, элә сән дейән кими яхшыдыр, отуруб көзләмәкдәнсә. гатара миниб Бакыя кетсәк мәсләһәтдир.

САЛМАНОҒЛУ

Хоруз

Гоншумузун хорузу
Һәр күн сөкүлмәмиш дан,
Әтрафа һарай салыб
Банлаярды учадан.
Күнәш шәфәг сачанда,
Юрдумун дағ-дашына,
О да чәкиб өзүнү
Гоярды дағ башына.
Тоюгларын янында
Тез-тез хорузланарды.
Өзүнү газдан белә
Даим үстүн санарды.
Бунлар бир яна дурсун
Сән һәлә бир ишә бах,
О, дейәрди: сәһәри
Мән ачырам, мән анчаг.
Бу баһар оянанда
Чичәкләр яваш-яваш,
Хорузу боғазлайыб
Биширдиләр яғлы аш.
Енә күнәш парлады,
Чөлләрә нур сачылды.
Сәһәр һәмишәкиндән
Даһа көзәл ачылды.
Һәятда да инанын,
Беләләри дейил аз.
Дүшүнүр хоруз кими:—
Мәнсиз сәһәр ачылмаз.

Фамил МЕҺДИЕВ.

АНАДАНКӘЛМӘ БАҒБАН

— Нә буюрурсунуз, йолдаш Һачыев? Мәни чағыртдырмысыныз?—дейә, Һүсейн Көзәлов әмрә мүнтәзир даянды. Һачыев алтдан-юхары она бахыб деди:

—ОРС-ун комиссиясы языр ки, сәнин бағбанлыгдан башын чыхмыр, амма бир нечә илдир ки, бизим шәһәрәтрафы тәсәррүфатда бағбанлыг эдирсән. Бу нечә олан ишдир?

Көзәлов гымышды:

— Ялан языблар, йолдаш Һачыев! Мән анаданкәлмә бағбанам.

— Нечә йә'ни анаданкәлмә бағбан?

— Чүнки мән, шәһәрин «Бағбанлар» мәһәлләсиндә доғулмушам. Мәкәр бу дәлил кифайәт дейилми?

— Комиссия енә дә языр ки, сән шәһәрәтрафы тәсәррүфатда өзүн үчүн ганунсуз олараг ики мин квадрат метр саһәдә бостан-тәрәвәз әкмисән. Бәс буна нә дейирсән?

— Әкмишәм, йолдаш Һачыев, мәсәлдир ки: бал тутан бармағыны ялаяр.

— Бәс шәһәрәтрафы тәсәррүфатынын кечән ил 40 мин әдәд памидор вә кәләм шитилини оғурламағын нечә?

— Оғурлуг йох, йолдаш Һачыев, доғрулугла гырх мин шитил көтүрүб кечән ил өз саһәмә басдырмышам. Борчлу-борчлунун сағлығыны истәр. Бу ил шитил әкиб онларын борчундан чыхарам.

— Элә исә чуғундур мәсәләсиндән даныш, сөһбәтимизи гуртараг.

Көзәлов удгунду вә тез сөзә башлады:

— Һә, чуғундур... Ядыма дүшдү. Ем чуғундуру... Енә дә дәрдим тәзәләнди, йолдаш Һачыев. Бизим шәһәрәтрафы тәсәррүфатын мүдири Бағырзадә чох хәсис адамдыр, ахы ярым тон чуғундур нә олан шейдир ки, ону бу гәдәр шиширдиб сизин гиймәтли вахтынызы бу балача ишлә мәшғул эләйир. Баш үстә, бу ил чуғундур да әкиб онларын ярым тонуну лап артыгламасилә гайтарарам.

Һачыев бир гәдәр фикирләшиб гашгабағыны туршутду вә чидди вәзиййәтдә деди:

— Яхшы, кет ериндә ишлә!.. Амма бир гушәртлә: ишчиләрлә кобуд рәфтар эләмә! Гулағыма чатыр ки, һәрдәнбир онлары сөйүбдөйүрсән.

— О да дүздүр, йолдаш Һачыев—дейиб Көзәлов юмруғуну дүйүмләди.—Мән нервиниййәм, бир сөзүмү ики эләсәләр, лап атам оғлу гардашымы да дөйәрәм. Сән әтраф тәсәррүфатынын ишчиләринә дә бир гулагбурмасы вер ки, сөзүмә гулаг ассынлар.

Көзәлов кетди, Һачыев онун далынча бахыб өз-өзүнә фикирләшди: «Чох тәмиз адама охшайыр, бүтүн нөгсанларыны киши кими бойнуна алыр; гой кетсин ишләсин...».

...Элә индийә кими дә Һүсейн Көзәлов Кировабад дәмир йол ОРС-нун шәһәрәтрафы тәсәррүфатында ишләйир. Һәрдәнбир ОРС-ун рәиси Һачыевин гулағына Көзәловун «көзәл» әмәлләри һаггында хәбәрләр чатанда дейир:

— Иәгин енә дә бу анаданкәлмә «нервинни» бағбанын сөзүнә гулаг асмайыблар.

Н. НОВРУЗЗАДӘ.

ЭШИТМИРЛӘР

Бакы шәһәр ичраиййә комитәсинин 1952-чи илдә чыхардығы гәрарда дейилир ки, һәйәтләрдә әһалинин яшадығы мәнзилләр әтрафында гараж сахламаг гадағандыр.

Ичәри шәһәрдә, Болшая Крепостная күчәси 44 нөмрәли эвдә яшаянлар бу гәрары чох севинчлә гаршыладылар.

— Һә, инди ишимиз дүзәлди, Тичарәт Назирлийинин бизим һәйәтдәки гаражы бағланачаг. Чанымыз шоферләрин бағыртысындан, машынларын курултусундан гуртарачаг. Ушагларымыз горхуларындан һәйәтә чыха билмир. Машынлары юянда һәйәтә төкүлән су йығышыб көл олур. Кечиб эвимизә кирә билмирик.

Бакы шәһәр ичраиййә комитәси доғрудан да көстәриш верди ки, һәмин гараж бағлансын.

Бакы шәһәр ичраиййә комитәсинин архитектура идарәси дә гаражын бағланмасы һаггында көстәриш верди.

Ворошилов район санитар-эпидемик стансиясы гаражын гапысына бөйүк бир гыфыл вурду.

Район һәкимләри һәйәтдәки натәмизлийи көрәндә гыфыл вурана афәрин дедиләр.

Ворошилов район ичраиййә комитәси гаражын бағланмасына тәрәфдар чыхды.

Эвләр идарәсинин мүдири деди:

— Кор нә истәр, ики көз, бири әйри, бири дүз. Мән дә бу гәрарлара чохдан тәрәфдарам.

Тичарәт Назирлийиндә бу хәбәри эшидәндә дедиләр:

— Ганун ганундур, мадам ки, һәйәтләрдә гараж олмаз, биз дә бу гәрарлара разыйыг. Күнү сабаһ тәдбир көрәрик.

Сабаһы күнү назирлийин шоферләри кәлиб гаражын гапысына вурулан гыфылы сындырдылар вә енә дә назирлийин машынларыны өтүрдүләр ичәри.

Һәйәтдәкиләр э'тираз эдәндә шоферләр дедиләр:

— Биздән нә истәйирсиниз, биз балача адамыг, назирликдә сизә бир сөз дейирләр, бизә бир сөз. Сизә дейирләр ки, гаражы көчүрәчәйик, бизә дә дейирләр ки, кедин көһнә ериниздә галын.

Бир нечә илдир ки, гәрар язмаг, гаражын ағзына гыфыл вурмаг, бу гәрары позмаг вә гыфылы сындырмаг иши давам эләйир...

Т. ЧИНКИЗ.

НАҺАГ СЕВИНЧ

«Бир май» гәсәбәсинин янындан электрик трамвайы хәтти чәкиләндә чамаат севинди ки, ишимиз дүзәлиб, даһа Бакыя раһат кедә биләрик, электрик трамвайы гулағымызын дибиндәдир. Амма бир аз кечәндән сонра көрдүләр ки, наһаг севинирләрмиш. Стансияда билет кассасы олмадығы үчүн, Бакыя кәлмәк истәйәнләр әввәл-әввәл «Бир май» гәсәбәсиндән Артйом стансиясына ики километр йолу пияда (гача-гача, йорта-йорта, төйшүйә-төйшүйә...) кедиб билет алмалыдырлар. Сонра да пай-пияда бу ики километр йолу кери гайыдыб (енә дә гача-гача, йорта-йорта, төйшүйә-төйшүйә...) трамвая әйләшмәлидирләр. Йохса трамвайда белә һадисәләр баш верир:

Мүфәттиш сәрнишинә янашыб сорушур:

— Билетиниз һаны?

— Мән «Бир май» гәсәбәсиндән минмишәм, тәләсирдим. Артйома кетмәйә вахтым олмады.

— Онун мәнә дәхли йохдур, чәримә вериниз!..

Чәримә нә үчүн, ай йолдаш мүфәттиш?.. Мәним тәгсирим нәдир ки?... Бизим стансияда билет кассасы йохдур.

— Элә исә габагдакы стансияда дүшүб билет алын.

— Баш үстә!

Сәрнишин чамаданыны трамвайда гоюб билет алмаға дүшүр, кассая пулуну узаданда трамвай сигнал вериб һәрәкәт эләйир.

— Адә, гойма чамадан кетди..

Доғрудан да чамадан кедир. Чамадан саһиби исә билет алыб бир нечә саат нөвбәти трамвайы көзләйир...

Инди «Бир май» гәсәбәсиндә яшаянлар баша дүшүбләр ки, наһаг севинирләрмиш.

М. ИСРАФИЛ.

Рәссам А. ЭЛЧИН

Су ахар чухуруну тапар.

КИРПИ КӨМӘК ЭЛӘДИ

«Мүгәссирләри тапмаг лазымдыр» сәрлөвһәли фел'етонда (1955-чи ил, № 18) Азәрбайчан Сәнае Шурасынын ишиндәки чидди нөгсанлардан, истеһсал эдилән малларын кейфиййәтсиз олмасындан, халг малынын мәнимсәнилмәсиндән язылмышды.

Азәрсәнае Шурасындан редаксиямыза хәбәр верирләр ки, фел'етонда язылмышлар доғрудур. Сәнае Шурасынын рәясәт һей'әти апаратын әлиәйри хәянәткарлардан тәмизләнмәси, малларын кейфиййәтинин яхшылашдырылмасы, артыг мал эһтиятларынын дүзкүн сәрф эдилмәси, мүһасибат ишләринин гайдая салынмасы, артелләр үзәриндә рәһбәрлик вә нәзарәтин чанландырылмасы һаггында гәрар гәбул этмиш вә көстәрилән нөгсанларын арадан галдырылмасы үчүн бир сыра тәдбирләр көрмүшдүр.

Фел'етонда Манаев йолдаш һаггында язылмышлар тәсдиг эдилмәмишдир. Һәмчинин фел'етонда «Бондар» артелиндән язылан нөгсанлар үчүн артелин индики сәдри Мирчәфәров йолдаш йох, артелин кечмиш сәдри Р. Газаров мәс'улиййәт дашыйыр.

К 10

Редактор — *Әвәз Садыг*   Редаксия һей'әти: *М. Абдуллаев, И. Ахундов, С. Гәдирзадә, К. Казымзадә, С. Мәликов, Г. Мәммәдли, И. Нәчәфгулу, М. Раһим, С. Рәһман, С. Рүстәм.*

„Коммунист" гәзетинин нәшри. Редаксиянын адреси: Бакы, Коммунист күчәси, 11.13. 4-чү гапы, 2-чи мәртәбә. Тел, 2-67-17. Абунә гиймәти: айлыгы 3 манат.

ФГ 04340 Сифариш № 131 Тиражы 40.000. Кағыз форматы 70×105½. Чапа имзаланмыш 23/III-56.

Азәрбайчан ССР Мәдәниййәт Назирлийинин 26 комиссар адына мәтбәәси. Бакы, Әли Байрамов күчәси, № 3.

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası
1925

Харичи юмор

Карикатуралар харичи журнал вә гәзетләрдән көтүрүлмүшдүр.

— Франсызлар, горхмайын, бунлар сизин достларыныздыр.

„Уленшпигел" гәзетиндән (Алмания Демократик Республикасы).

„Лейборс дейли" гәзетиндән (Америка).

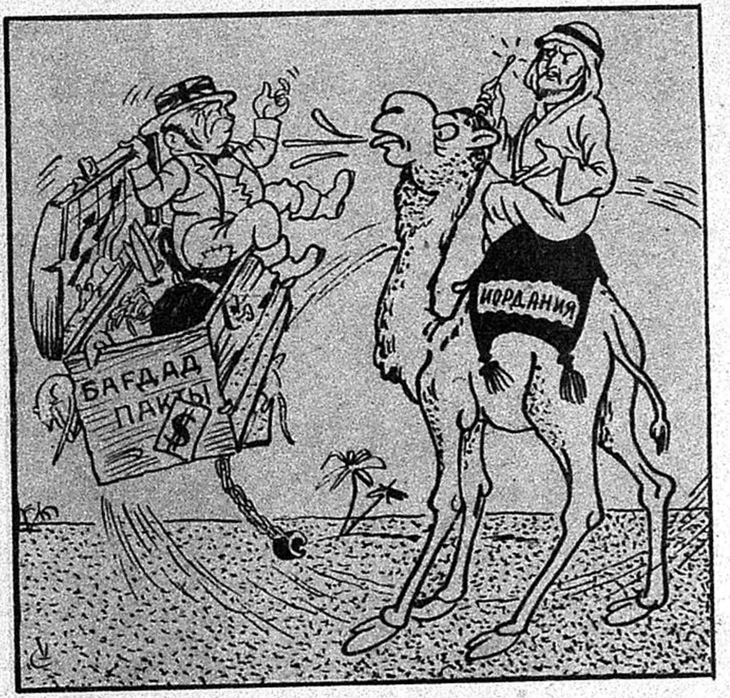

— Дәвәни ийнәнин дешийиндән кечирмәк мүмкүн олар, амма мәни бу сандыға сохмаг олмаз.

„Форвертс" гәзетиндән (Алмания).

Мүстәмләкәчиләр Һиндистанын истиглалиййәт газанмасындан наразыдырлар.

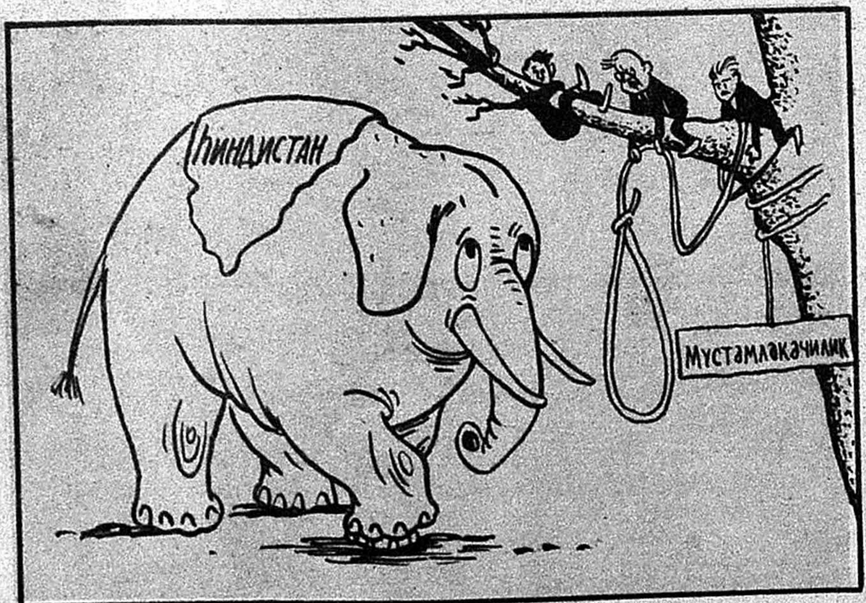

— Бу фили кәмәндә сала билсәйдик!

„Юнг велт" гәзетиндән (Алмания Демократик Республикасы).

ЭНЕВЕТКА АДАЛАРЫНДА ШӘНЛИК

Бу ил язда АБШ Сакит океандакы Эневеток адаларында атом силаһыны сынагдан кечирәчәкдир (Гәзетләрдән).

— Ай чан, ай чан, бу ил язда бизим адалара күчлү һидрожен бомбаларынын әвәзинә, вуртут бир нечә атом бомбасы атачаглар!..

„Карпур" гәзетиндән (Франса)